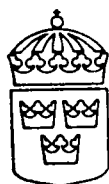

Utrikesutskottets betänkande

1987/88:14

om Östra Timor

UU
1987/88:14

Motionen

Motion 1986/87:U502, yrkandena 3, 5 och 6 yrkas

3. att riksdagen begär att regeringen offentligt framför en protest mot den indonesiska regeringens militära övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter i Östtimor, Västpapua och Indonesien,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör lämna IGGI,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om ställningstagande och arbete i FN för Östtimors rätt till självbestämmande.

Yrkande 1 i motionen kommer att behandlas i ett senare betänkande; yrkandena 2 och 4 har behandlats i UU 1986/87:10.

Bakgrund

Motioner om förhållandena på Östra Timor (östra delen av f.d. Nya Guinea) har väckts under praktiskt taget varje riksmöte under en lång följd av år. Den politiska situationen på ön behandlades av utskottet senast i betänkandet UU 1985/86:2, och det humanitära biståndet dit i betänkandet UU 1986/87:10.

Den svenska regeringen har tagit avstånd från Indonesiens invasion och annektering av Östra Timor som ägde rum år 1975. Denna åsikt har under årens lopp redovisats offentligt upprepade gånger.

Det är samtidigt uppenbart att Östra Timor under de 12 år som förflutit efter invasionen successivt blivit allt fastare inlemmat i Indonesien. Detta har föranlett allt fler länder i världen att konstatera att Indonesien har överhöghet över Östra Timor.

Östra Timor är fortfarande ett i hög grad avskärmat område, vilket gör att det alltjämt är svårt att få fram allsidiga och objektiva upplysningar om situationen på ön. Utländska journalister och delegationer av olika slag har besökt Östra Timor, men deras rörelsefrihet har varit kringskuren. En viss motståndskamp, ledd av Fretilin, torde förekomma, men den är av allt att döma av begränsad omfattning.

FN:s generalsekreterare har sedan 1982 generalförsamlingens uppdrag att genom konsultationer med alla berörda parter söka nå en lösning på den otillfredsställande situationen. Dessa konsultationer har hittills inte lett till

något genombrott. Den forna kolonialmakten Portugal deltar i dessa konsultationer och har i New York direkta kontakter med Indonesien i frågan. Portugal anser sig fortfarande ha ett administrativt ansvar för Östra Timor och kräver att områdets befolkning i någon form skall få avgöra sin egen framtid. I den gällande portugisiska grundlagen från år 1974 föreskrivs bl.a. att Portugal skall verka för självbestämmande för Östra Timor. Inom den nytilträdde regeringen pågår ett arbete med en revision av grundlagen. Sedan en tid planeras ett besök av en portugisisk parlamentsdelegation i Östra Timor, men ett sådant torde endast komma till stånd om delegationen garanteras frihet att resa runt i olika delar av området.

Östra Timor-frågan har sedan 1983 inte förekommit på generalförsamlingens dagordning, bl.a. i väntan på att generalsekreterarens konsultationer skall ge något resultat.

Av de skäl som angivits ovan är det svårt att få någon fullständig bild av situationen för de mänskliga rättigheterna i Östra Timor och i den västra delen av ön, Irian Jaya. I Amnesty Internationals senaste årsrapport redovisas åtskilliga fall av misstänkta övergrepp både i själva Indonesien och på öns västra och östra delar. En begäran från Amnesty International att få sända observatörer till rättegångar på Java, Irian Jaya och Östra Timor har avisats av indonesiska regeringen.

Utskottet

Den svenska grundinställningen till utvecklingen i Östra Timor är väl känd för Indonesien och närmast berörda parter. Det är utskottets förhoppning att de nu pågående konsultationerna i generalsekreterarens regi skall leda till en lösning som går den timoresiska befolkningens legitima önskemål till mötes.

Rapporter om övergrepp mot befolkningen i Östra Timor, Irian Jaya och det övriga Indonesien förekommer, bl.a. i Amnesty Internationals årsrapport. Utskottet tar med eftertryck avstånd från sådana övergrepp, där såväl som i andra länder och områden. Något uttalande därutöver i anledning av yrkande 3 i motionen anser utskottet inte påkallat. Yrkandet avstyrks därför.

Som framgår av bakgrundsbeskrivningen har det inte på flera år framlagts något resolutionsförslag i FN:s generalförsamling med anledning av situationen på Östra Timor. När så åter sker kommer regeringen att ta ställning till den då föreliggande texten på grundval av dess innehåll och i konsekvens med den folkrättsliga ståndpunkt Sverige intar i frågan.

Yrkande 6 i motionen avstyrks därmed.

I motionens femte yrkande föreslås att Sverige skall utträda ur Intergovernmental Group on Indonesia (IGGI).

Utskottet vill med anledning av detta yrkande anföra följande. Sverige deltar sedan år 1980 som observatör vid IGGI:s årliga möten, i likhet med Danmark, Finland och Norge och flertalet andra OECD-länder. Syftet med observatörsskapet är att erhålla allmän ekonomisk, handelspolitisk och kommersiell information om Indonesien. Så länge regeringen och det svenska näringslivet bedömer att ett svenskt observatörsskap vid dessa möten har ett informationsvärde, ser utskottet ingen anledning att förorda att observatörsskapet upphör. Yrkande 6 i motionen avstyrks följaktligen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår yrkandena 3,5 och 6 i motion 1986/87:U502.

Stockholm den 26 november 1987

På utrikesutskottets vägnar

Gunnel Jonäng

Närvarande: Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Lööv (s), Anita Bråkenhielm (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Rune Ångström (fp), Gunnar Hökmark (m), Nils T Svensson (s), Bertil Måbrink (vpk), Maj Britt Theorin (s), Maria Leissner (fp) och Karin Söder (c).

Reservation

Bertil Måbrink (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Den svenska" och slutar med "avstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Den svenska grundinställningen till Indonesiens politik måste skärpas till en långt mera kritisk inställning än vad som nu är fallet.

Det gäller inte enbart utvecklingen i Östra Timor utan också i Irian Jaya och inom övriga delar av Indonesien. Ända sedan den indonesiske diktatorn Suharto tog makten genom en militärkupp 1965 har hans regim kännetecknats av övergrepp och alla tänkbara brott mot mänskliga fri- och rättigheter. Hans styre började med ett av de stora blodbadet i vår tid och på den vägen har det fortsatt. Det har tagit formen av folkmord i östra Timor och som ett oerhört förtryck med folkomflyttningar, fängslanden, tortyr och avrättningar i alla andra delar av landet. Näst efter Östra Timor är Irian Jaya värst utsatt.

Sverige kan inte fortsätta att stödja en sådan regims politik så som hittills har varit fallet med vårt lands medlemskap i IGGI och nu senast genom beviljande av u-krediter genom BITS. Aldrig så vackra ord och högtidliga uttalanden kan undanskymma att Sverige genom ett sådant handlingssätt stöder regimen Suhartos politik.

Riksdagen bör ge regeringen till känna att en omläggning av den svenska politiken visavi Indonesien är nödvändig om vårt land inte skall framstå som en dubbelmoralens representant i internationella sammanhang. Därmed bifalls de aktuella yrkandena i motion U502.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till yrkandena 3, 5 och 6 i motion 1986/87:U502 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

